

STANOWISKO
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO
z dnia 27 listopada 2017 r.

dotyczące planowanych zmian w Kodeksie wyborczym

Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego wyraża stanowczy sprzeciw w związku z pracami legislacyjnymi nad poselskim projektem ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (druk sejmowy nr 2001).

Wbrew tytułowi projektowanej ustawy, skutkiem jej wprowadzenia nie będzie zwiększenie udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych, lecz istotne ograniczenie udziału obywateli w zarządzaniu procesami rozwojowymi naszego kraju, także w wyniku zniesienia możliwości głosowania korespondencyjnego i przeprowadzania wyborów dwudniowych.

Przedmiotowy projekt zakłada kompleksową nowelizację ustaw ustrojowych samorządu terytorialnego w zakresie – jak to określają autorzy projektu – zwiększaniu udziału obywateli w procesie kontrolowania oraz funkcjonowania niektórych organów publicznych – władzy samorządowej oraz wprowadza zmiany w ustawie z dnia 5 stycznia 2001 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 15 i 1089) mające na celu – ich zdaniem zwiększenie roli społeczeństwa w procesie wybierania organów pochodzących z wyborów powszechnych, a także w kontroli tego procesu i organów odpowiadających za przygotowanie i przeprowadzanie wyborów. Wbrew szczytnym założeniom prezentowanym w uzasadnieniu projektu, zmiany te są kolejnymi propozycjami legislacyjnymi prowadzącymi do znaczącego ograniczenia samorządności. Odebranie zadań samorządom, wprowadzenie przepisów prawnych, ograniczenie możliwości ich działania oraz samodzielnie podejmowania decyzji dla dobra wspólnot lokalnych i regionalnych stanowią zaprzeczenie idei rozwoju samorządności i są wyraźnym krokiem w kierunku (re)centralizacji władzy publicznej w Polsce.

Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego wyraża zdecydowaną dezaprobatę dotyczącą kontynuacji stanowienia przepisów prawa naruszających Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej, w tym zwłaszcza ograniczenia biernego i czynnego prawa wyborczego obywateli. Likwidacja jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do rad gmin oraz wprowadzenie systemu proporcjonalnego we wszystkich kategoriach samorządów (gminach, powiatach i województwach) oznacza w praktyce wyeliminowanie ze startu w wyborach małych, na ogół obywatelskich, lokalnych komitetów wyborczych. Sztuczne podniesienie progu wyborczego do 20% poprzez planowane zmniejszenie okręgów wyborczych, w których będzie można uzyskać od 3 do 7 mandatów, podczas gdy dotychczas było to od 5 do 15 mandatów, spowoduje, że komitety wyborcze wyborców będą mogły liczyć na uzyskanie niewielkiej liczby mandatów jedynie w większych okręgach – sześciolub siedmiomandatowych. Jako bezzasadne i szkodliwe należy ocenić tworzenie barier dla społeczności lokalnych, znających najlepiej miejscowe uwarunkowania, do wyłaniania swoich liderów, którzy nie powinni być wykluczani z życia publicznego przy pomocy ustawowych przepisów, a jedynie poddawani wyborczej społecznej weryfikacji.

Zdaniem Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego Państwowa Komisja Wyborcza powinna pozostać organem wolnym od wpływu partii politycznych, gwarantującym obiektywizm podejmowanych przez nią działań.

Projekt ustawy przewiduje, że organizacja wyborów ma być odebrana samorządom i powierzona właśnie nowej PKW jako ciało typowo politycznemu. Nie do przyjęcia jest także zmiana charakteru prawnego instytucji komisarzy wyborczych poprzez zastąpienie komisarzy wyborczych (w liczbie 51) wojewódzkimi (w liczbie 16) i powiatowymi komisarzami wyborczymi (w liczbie 380), powoływanymi przez PKW spośród osób posiadających jedynie wykształcenie prawnicze. Doświadczonych, niezawisłych sędziów, stanowiących czynnik niezależny i ponadpartyjny, zastąpią prawnicy bez doświadczenia przy organizacji wyborów, wybrani przez osoby reprezentujące de facto partię rządzącą, do których będzie należało m.in. ustalenie okręgów wyborczych na poziomie województwa, powiatu i gminy.

Ponadto wprowadzenie dwukadencyjności dla wójtów, burmistrzów i prezydentów miast to administracyjne ograniczenie podmiotowości wspólnot samorządowych, które utracą możliwość swobodnego decydowania o tym, komu chciałyby powierzyć zarządzanie gminami wiejskimi i miejskimi. System dwukadencyjności będzie również wprowadzać elementy demotywuujące w wypełnianiu misji samorządowej i realizowaniu długofalowej wizji rozwoju danej jednostki samorządu terytorialnego, co może się ujawniać zwłaszcza w trakcie drugiej kadencji.

Głęboki sprzeciw budzi treść obszernych fragmentów uzasadnienia do projektu ustawy odnoszących się do wyborów samorządowych w 2014 r. Tezy w uzasadnieniu, zawierające niepodparte dowodami oskarżenia insynuujące fałszerstwa wyborcze, nie tylko obniżają autorytet wyborów, zniechęcając tym samym szerokie kręgi wyborców do uczestnictwa w procesie wyborczym, ale godzą także w dobre imię Rzeczypospolitej Polskiej. Taki sposób postępowania stanowi również niebezpieczny precedens, ponieważ od tej pory każda partia polityczna, która nie będzie zadowolona ze swojego wyniku wyborczego będzie mogła głosić, że wybory te zostały sfałszowane.

Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego wyraża obawy, że zbyt krótki czas na przeprowadzenie zmian i brak wykwalifikowanej kadry mogą stanowić zagrożenie dla stabilnego przebiegu procesu wyborczego, co mogłoby pociągnąć za sobą nieprzewidywalne skutki. W związku z tym wzywamy Posłów i Senatorów Parlamentu RP do zaprzestania prac nad wprowadzeniem zmian do ustaw samorządowych i kodeksu wyborczego w obecnym trybie. Za niezbędne uznajemy przeprowadzenie szerokich konsultacji społecznych, które pozwolą uzyskać konsensus dotyczący przepisów decydujących o przyszłości funkcjonowania samorządu terytorialnego w Polsce.